Мавзу: ИСТЕЪМОЛЧИ ТАНЛОВИ НАЗАРИЯСИ

Режа:

1. Истеъмол назарияси ва унинг постулатлари
2. Бозор иқтисодиёти шароитида нафлик назарияси ва функциясининг аҳамияти
3. Бефарқлик эгри чизиғи ва истеъмолчининг мувозанатлик шарти

Маърузачи: и.ф.н., доцент Носиров Б.

Истеъмол назарияси

- Истеъмолчи ўз физиологик эхтиёжини қондиришга харакат қилади. Ушбу эхтиёжни қондириш даражаси ёки турмуш фаровонлиги даражаси нафлик дейилади. Неъмат нафлилиги – неъматнинг инсон эхтиёжини қондира олиш хусусиятидир.

Истеъмол назарияси постулатлари

1. Истеъмолчилар неъматларни классификация қиладилар ва бир-бири билан солиштира оладилар

A>B, B>A, A=B

Истеъмол назарияси постулатлари

3. Тўйинмаслик. Истеъмолчилар хар доим неъматнинг камроқ қисмидан кўра, кўпроқ қисмини афзал кўради.

2. Истеъмолчилар хохиши транзитивдир.

A>B, B>C, A>C

Истеъмол назарияси

- Чекли нафлилик(MU)- бу бирор неъматдан қўшимча бирлик истеъмол қилиш натижасида (бошқа неъматлар истеъмоли ўзгармаганда) истеъмолчи томонидан олинадиган қўшимча наф. Аммо, бирор неъматдан хар бирлик қўшимча истеъмол қилиш олидингисига нисбатан камроқ наф беради ва неъматнинг бундай хусусиятига чекли нафликнинг камайиш қонуни дейилади.

$$MU_i = \frac{\partial U}{\partial X_i}$$

Истеъмол назарияси

- Бефарқлик эгри чизиғи-бу истеъмолчи учун бир хил наф берувчи неъматлар комбинацияларини ифодалайди. Бефарқлик эгри чизиқлари мажмуаси бефарқлик эгри чизиқлари картасини беради. Бефарқлик эгри чизиқлари қанчалик ўнгда ва тепада жойлашган бўлса, унга тўғри келадиган нафлик шунча юқори бўлади.

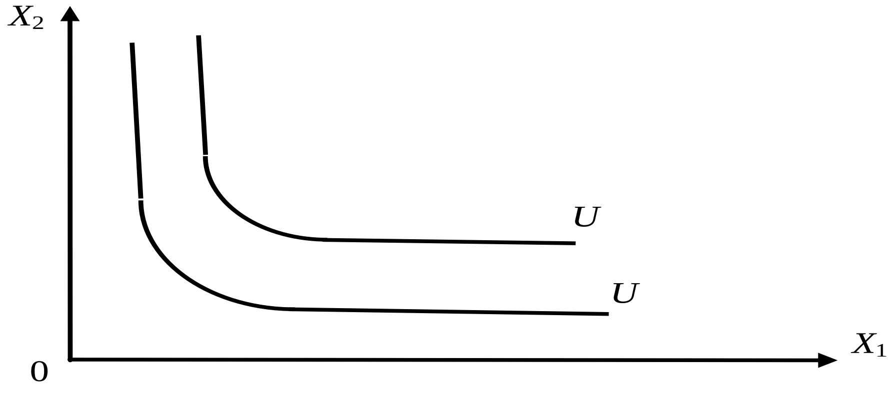

Истеъмол назарияси

- Неъматларнинг бир-бирини ўрни босиш зонаси деб- бир неъмат билан иккинчи неъматни самарали алмаштириш мумкин бўлган ораликғга айтилади.
- Бефаркқлик эгри чизиғининг пастга томон ётиқлиги бир неъматни иккинчи неъмат билан чекли алмаштириш нормасини ифодалайди.

$$MRS_{X_1,X_2} = \frac{-\Delta X_2}{\Delta X_1}$$

$$MRS_{X_1,X_2} = \frac{MU_{X_1}}{MU_{X_2}} = -\frac{\Delta X_2}{\Delta X_1},$$

Чекли алмаштириш нормаси

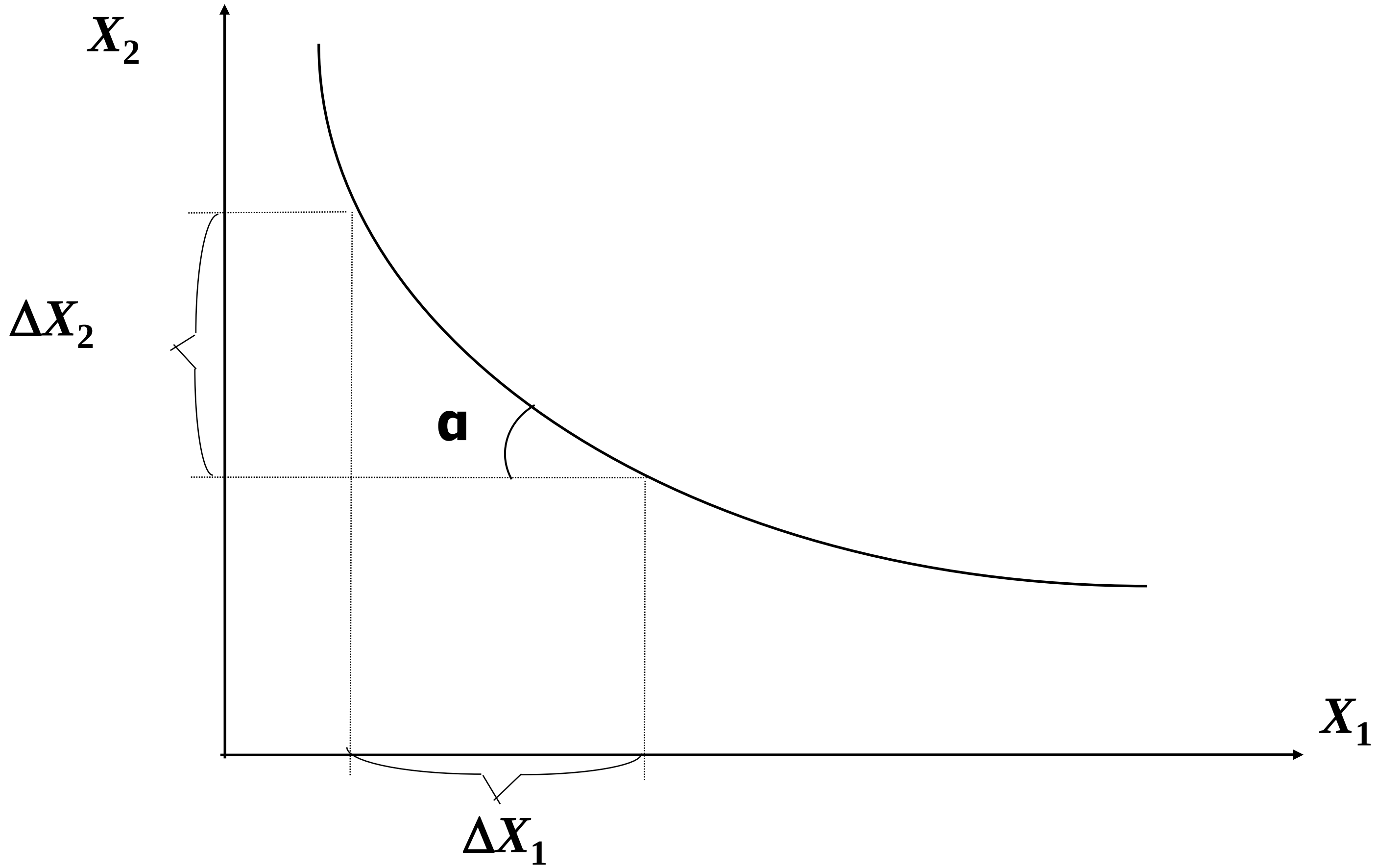

Истеъмолчининг танлови

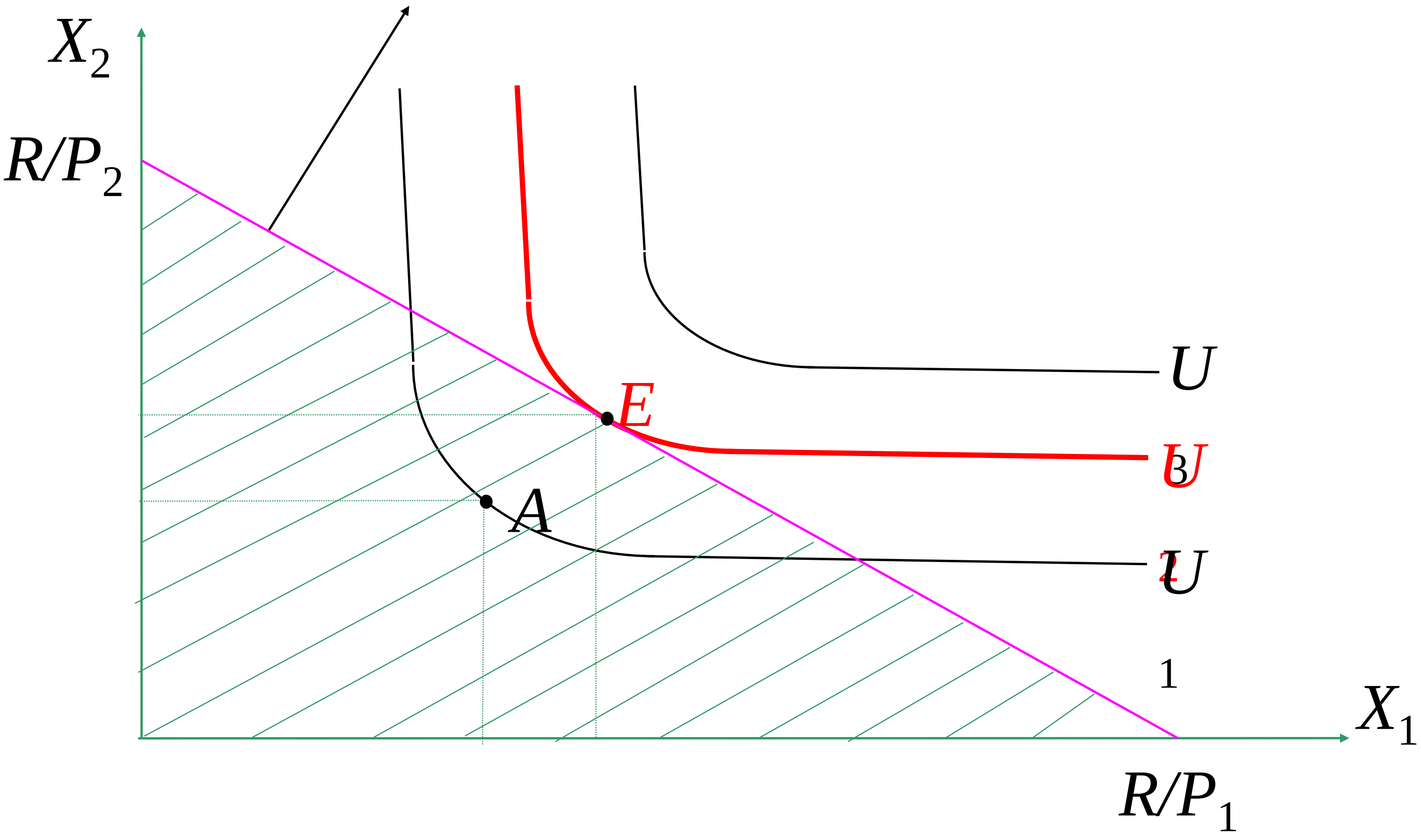

Мисол

Озик-овкат ва кийим-кечакдан иборат муқобил тўпламлар

Товарларнинг мукобил тупламлари	Кийим-кечак турлари микдори	Озик-овкат турлари микдори
A	30	5
B	18	10
C	13	15
D	10	20
E	8	25
F	7	30

Бефарқлик эгри чизиғи

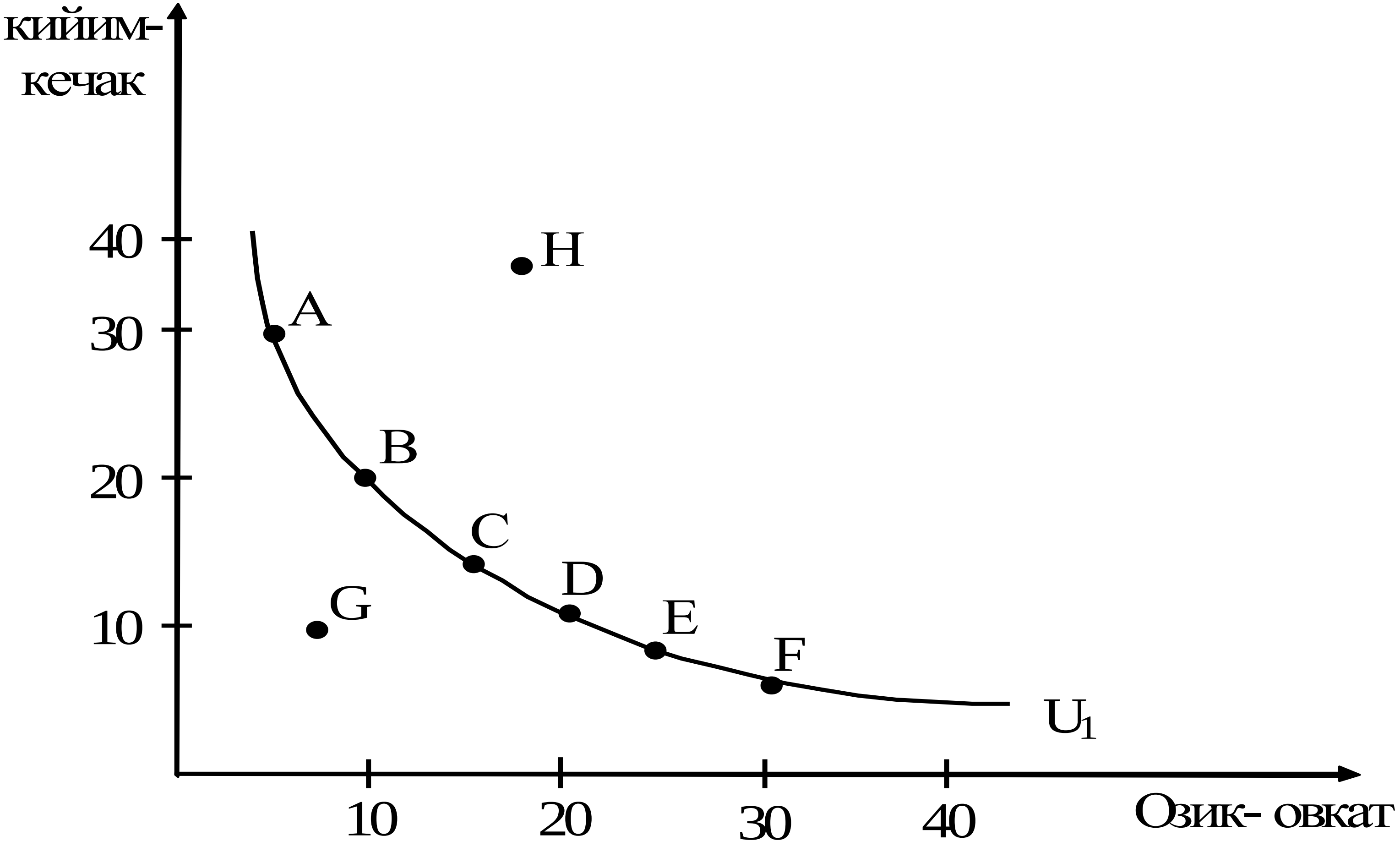

Истеъмолчининг даромад чизиғи

Товар тупламлари вариантлари	Озик-овкат микдори, дона	Кийим-кечак микдори, дона	Умумий харажат, сум
A	0	30	6000
B	10	18	6000
C	15	12	6000
D	20	6	6000
E	25	0	6000

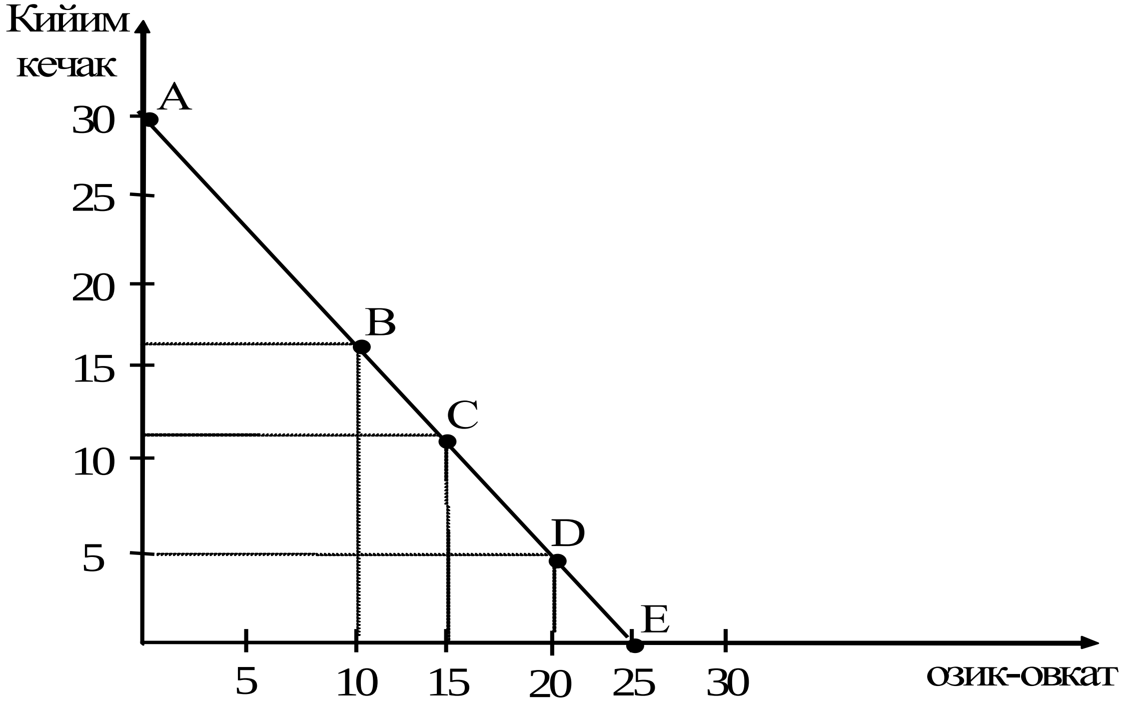

Даромад ўзгаришининг даромад чизиғига таъсири

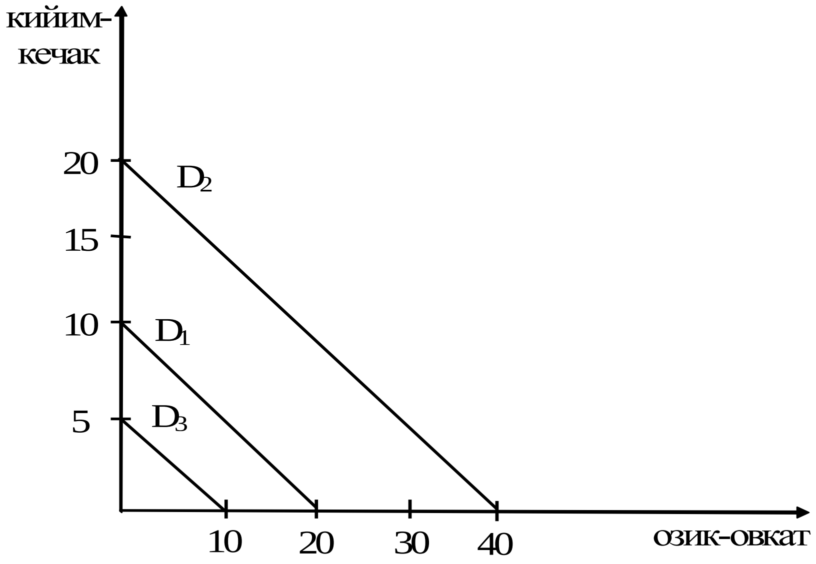

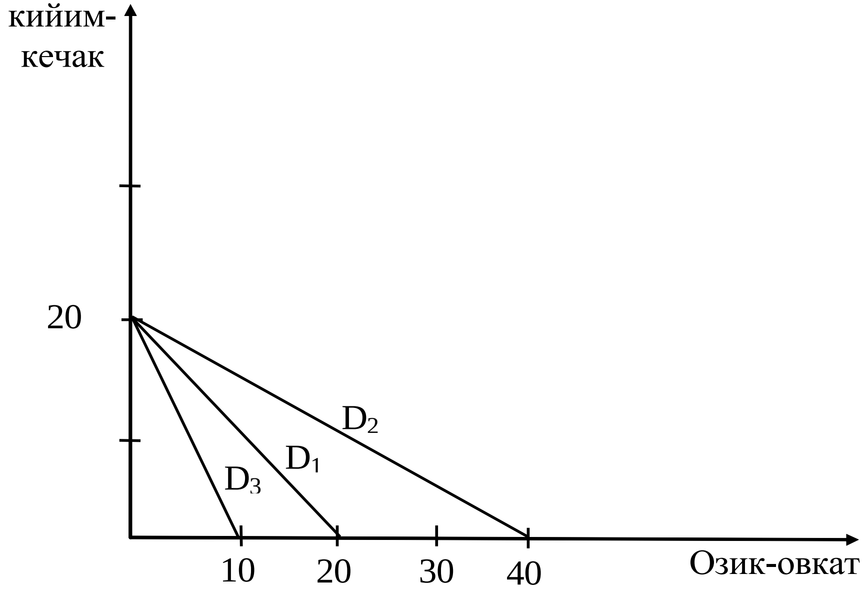

Истеъмолчи эхтиёжларининг максимал кондирилиши графиги

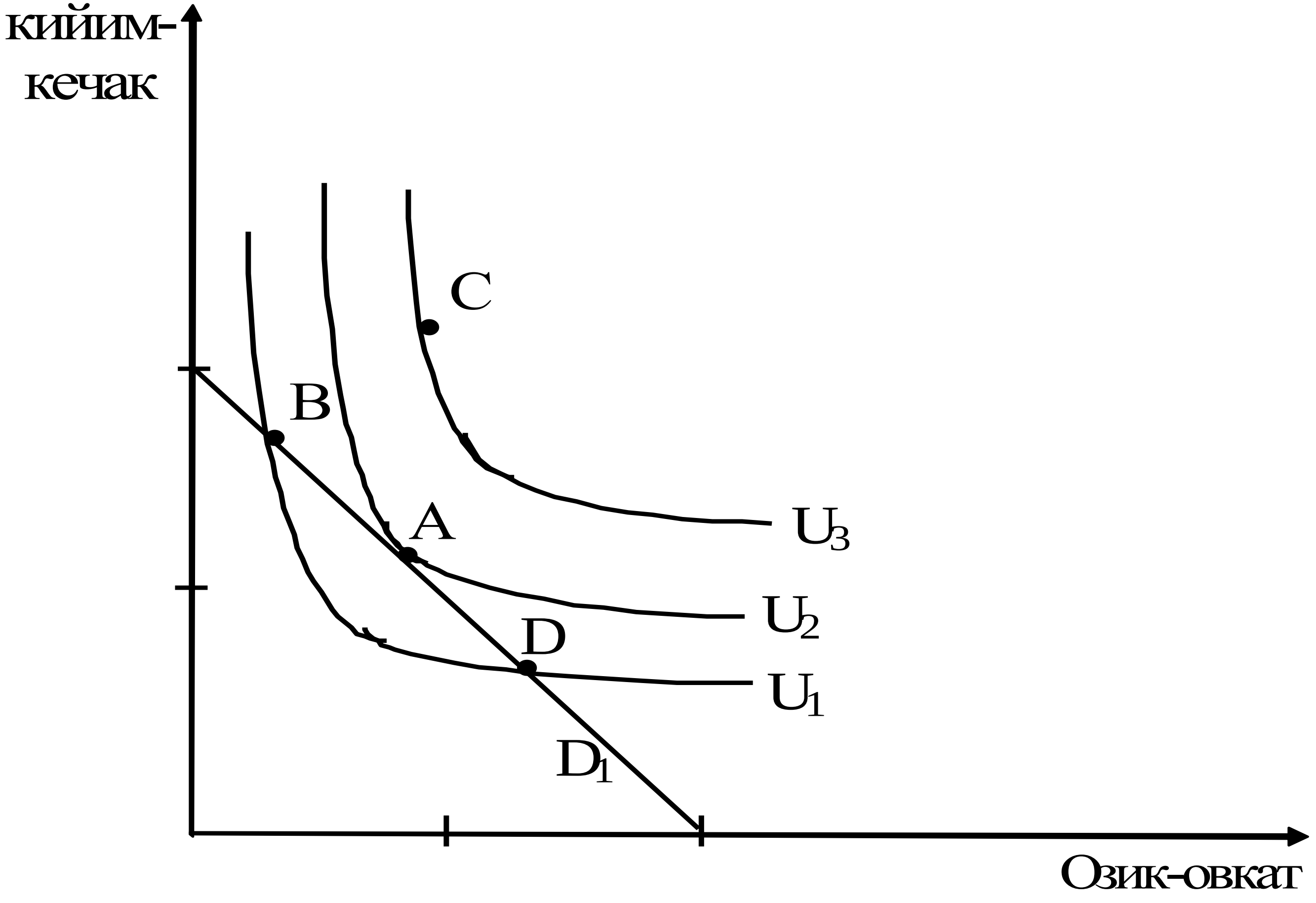

А Д А Б И Ё Т Л А Р

1. Эгамбердиев Э. Микроиқтисодиёт дарслик.-Т.: ТМИИ, 2004. 226-б
2. Ғуломов С.С., Алимов Р.Х., Салимов Б.Т. Микроиқтисодиёт дарслик. Т.: Шарқ 2001- й. 320-б
3. Салимов Б.Т., Мухитддинова У.С., Мустафақулов Ш.И., Салимов Б.Б. Микроиқтисодиёт. Дарслик Ўзб.ЁУ. Тошкент 2005 й.
4. Р. Пиндайк, Д. Рубинфельд. Микроиқтисодиёт Тошкент. 2002
5. Экономикс (1-2том), (рус тилида) Кемпбелл, Р. Макконел, С.Л.Брю 1998й